

AZ ALAPÍTÓ PROFESSZOR – DR. FÁBRY GYÖRGY

THE FOUNDER PROFESSOR – DR. GYÖRGY FÁBRY

Fábrly György , Verdes Sándor** , Mikáczó Viktória****

ABSTRACT

The Department of Chemical Machinery, University of Miskolc, celebrates its 60th anniversary this year. These years gave continuous development, hundreds of engineer degrees, productive professional relationships, and deep friendships for all who have been part of this bond for a longer or shorter period. The person, without we could not be here today: Dr. György Fábrly, the founder of the Department. We warmly congratulate him on his 95th birthday in this year and remember his colourful and meaningful career and professional successes in the following pages.

BEVEZETÉS

A Vegyipari Gépészeti Intézeti Tanszék idén ünnepli fennállásának 60. évfordulóját. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy sorozatban a harmadik „kerek” évfordulón jelenhet meg cikk ebből az alkalomból a Gép folyóiratban. Ez a 60 év folyamatos fejlődést, több száz vegyipari gépészmérnöki diplomát, gyümölcsöző szakmai kapcsolatokat és mély barátságokat, szerelmeket tartogatott mindazok számára, akik hosszabb-rövidebb ideig részesei lehettek ennek a köteléknek. Aki nélkül pedig nem lehetnénk ma itt: Dr. Fábrly György, a Tanszék alapítója. Gratuláljunk neki jó szívvel az idén ünnepeelt 95. születésnapja alkalmából, és a következő oldalakon emlékezzünk meg az egyetemünkhöz és a tanszékhez is kapcsolódó, rendkívül színes és tartalmas életútjáról és szakmai sikereiről!

A VEGYIPARI GÉPEK TANSZÉK ALAPÍTÁSA

Dr. Fábrly György a Budapesti Műszaki Egyetemen 1951-ben szerzett gépészmérnöki oklevelet, 2021. októberében rubinoklevelet vehetett át. A két évszám közötti idővonalra számos olyan siker tehető fel, amely nagyban hozzájárult a magyar és nemzetközi tudományos és műszaki élet fejlődéséhez.

Az ifjú Fábrly György egyetemi tanulmányait követően a budapesti Műegyetemen a Vegyipari Gépek és Mezőgazdasági Iparok Tanszékén tanársegéd majd adjunktus lett, ez után tervező szakértőként vett részt az Általános Géptervező Iroda munkájában, és a Vegytervnel is munkát vállalt.

1960-ban az akkori Oktatási Minisztériumban félállású alkalmazottként részt vett a felsőfokú technikumok kialakításában, így iskolateremtő adottságai hamar megmutatkoztak. A borsodi iparvidék fejlődése ekkoriban erősen vegyipari irányba mozdult, így szükségessé vált egy olyan képzés beindítása, amely a Műegyetem mellett a vegyipari gépészmérnök-utánpótlást biztosítja a térségben. A képzés helyszínéül felmerült a Veszprémi Vegyipari Egyetem (jelenleg Pannon Egyetem), hiszen az ottani vegyész-mérnöki képzést remekül kiegészítette volna ez a rokon terület. Végül az Oktatási Minisztériumban összehívott értekezlet végső döntése – többek között a már jelen lévő gépészmérnöki képzés miatt – a Miskolci Egyetemnek (akkor Nehézipari Műszaki Egyetemnek) kedvezett.

Dr. Fábrly György és az 1965-ben végzős évfolyam egy csoportja

Az Egyetem akkori rektora, Zambó János professzor úr egyértelműen támogatta a döntést, így megkezdődhetett a Vegyipari Gépek Tanszékének létrehozása. Kezdetben egyetlen szobából állt a tanszék rendelkezésére, amelyben rendkívül szoros határidővel készült el a vegyipari gépész képzés tanterve. A tárgyak oktatásában nemcsak a Kar, de az akkori Bányamérnöki és Kohómérnöki Kar oktatói is részt vettek, szakterületeinek megfelelően, így erősítve a képzés szakmai hátterét. Fábrly professzor kezdetől fogva olyan oktatógárdát alakított ki a képzésben, akik a

* ny. egyetemi tanár, Miskolci Egyetem

** ny. egyetemi docens, Pannon Egyetem

*** tanársegéd, Miskolci Egyetem

vegyipar élvonalából, gyakorlatban szerzett tudásanyaggal felvételre érkeztek a katedrára.

Az oktatás 1962. szeptemberében indult be a Vegyipari gépek I. és a Fizikai kémia tárgyak oktatásával. A tanszék oktatói gárdája hamarosan bővülni kezdett, először Lorencz Sándor vegyészmérnökkel, valamint Keresztes János gépészmérnök és Somló György vegyészmérnök meghívott előadókkal.

AZ ALAPÍTÁS UTÁNI ÉVEK

Munkásság a Vegyipari Gépek Tanszékén

és azon túl

Fábry György a tanszék mindössze az 1962/63-as tanévben vezette, ugyanis megbízott félállású tanszékvezetői pozíciója mellett az Oktatási Minisztériumban teljes munkaidős állást töltött be. 1963-ban a budapesti székhelyű Felsőfokú Élelmiszeripari Technikum igazgatójává nevezték ki. A vezetői stafétát Fejes Gábor gépészmérnöknek adta át, ő maga pedig 15 éven keresztül járt vissza Miskolcra oktatni.

Eközben nyilvánvalóvá vált az igény, hogy a hallgatóságnak – megfelelő magyar nyelvű szakirodalom hiányában – sürgősen szüksége van írott jegyzetekre is. Így Fejes Gábor, Keresztes János és Lorencz Sándor közreműködésével, valamint önállóan is számos jegyzetet írt. A tanszék gárdája már az 1960-as évek végétől zászlajára tűzte egy átfogó tankönyv írását is, amely 1972-ben meg is jelent *Vegyipari gépek és műveletek* címmel, szerzői Fejes Gábor és Tarján Gusztáv voltak. A Vegyipari gépek és műveletek II. című folytatás 1975-ben érkezett Fejes Gábor és Fábry György tollából. A harmadik kötet önállóan Fábry György munkája, és 1989-ben került kiadásra. A három kötet nemcsak az akkori tudományos színvonalnak felelt meg, hanem jelenleg is a terület szakirodalmának jelentős művei.

Signum Aureum Facultatis kitüntetés átadása 2002-ben

A Kertészeti és Szőlészeti Egyetemen az ő javaslatára hozták létre az Élelmiszeripari Kart, ahol 1971. április 1-től egyetemi tanárként munkálkodott. 1973-ban a

Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Gépészmérnöki Karán szintén egyetemi tanári kinevezést kapott, ahol – az országban elsőként – bevezette az élelmiszergépezés oktatását.

1977-1987 között a Nehézipari Műszaki Egyetem Vegyipari Gépek Tanszékének főállású egyetemi tanára volt, majd nyugdíjasként ipari tanácsadói munkát végzett. 1991-es köztársasági elnöki reaktivációját követően a Kertészeti Egyetem Élelmiszeripari Műveletek és Gépek Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára lett.

Egyéb munkássága, kitüntetései

Fábry György számos tankönyvet, szótárt, emlékkönyvet (*Vivant professores*, a Könyves Csillagok könyvsorozat 10. kötete) írt. Munkásságában megtalálható a Révai Új Lexikon szerkesztése, annak számos szócikke és rajza, továbbá a Magyarország a XX. században című kötetsorozat IV. kötete (Tudomány) szerkesztése és részben írása. Nem szakmai témájú művei például a Humor és szigor, az In memoriam Fábry Györgyné, vagy az Aranyszájú Juli.

Máig forgatott művei közé tartoznak az 1987-ben megjelent *Vegyipari gépészek kézikönyve* és a Fonyó Zsolttal közösen írt *Vegyipari műveletani alapismeretek* című könyv. Találmányaira 13 magyar, és 60 külföldi szabadalmat kapott. Munkássága elismeréseképpen megkapta a Kiváló Feltaláló kitüntetés arany fokozatát. Rajzai, festményei hazai és külföldi magángyűjteményekben is fellelhetők Svájtól Kanadáig. Érdekes, hogy az újpesti evangélikus gyülekezet számára oltárképet is festett.

2001-ben arany, 2011-ben gyémánt, 2021-ben pedig rubindiplomát vehetett át. Büszkeséggel gondol vissza az 1966-ban megkapott miskolci arany gépészgűrűre is.

Neki ítelték az Újhelyi-díjat, az Eötvös József-díjat, az Eötvös Loránd-díjat és a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét. 2002-ben a Miskolci Egyetem Signum Aureum Facultatis kitüntetés adományozott számára. 2014-ben a Nemzetgazdasági Minisztérium az 1848-49-es Forradalom és Szabadságharc évfordulója alkalmából Magyar Gazdaságért Díjban részesítette.

2020-ban a „Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért” életműdíjában részesült a tehetséggondozásban végzett kiemelkedő munkájáért.

A SZILIKÁTIPARI KÉPZÉS MISKOLCON

Ám nem csak a vegyipari gépész képzés tartozott a Tanszék színes palettájába. A '60-as években az előbbi sikeres indítása után a szilikátipari gépész képzés beindítása is napirendre került, amelyre Verdes Sándor,

1972-ben végzett szilikátipari gépész, nyugalmazott egyetemi docens a következőkben emlékezik vissza (felhasználva nemrég elhunyt tanszéki kollégánk, Völgyes Lajos nyugdíjas egyetemi adjunktus Fábry professzornak készített összeállítását).

A szilikátipari ágazati képzés szintén Fábry professzor irányításával és szervezésével indult el 1966-ban, és 1968-ban 10 fő adott be diplomatervet. Akkoriban a gépész évfolyam tíznél is több tanulókból állt, amelyből három csoport vegyipari gépész volt. A második év végén alakították ki az új szakirány csoportját úgy, hogy az egyik „vegyiparos” tanulókból lettek a „szilikátos” hallgatók.

*Dr. Fábry György a Tanszék 40 éves jubileumán
2002-ben*

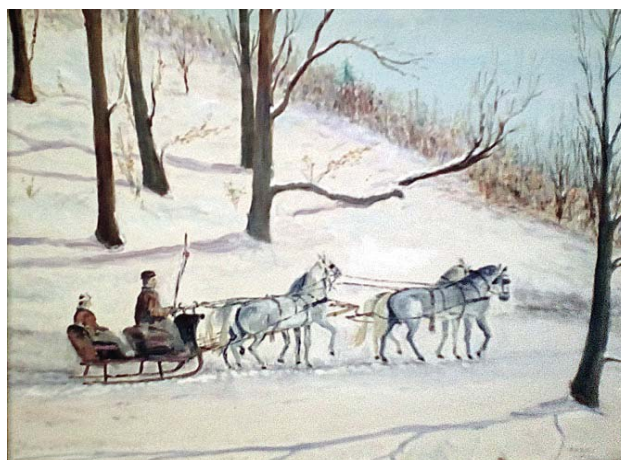
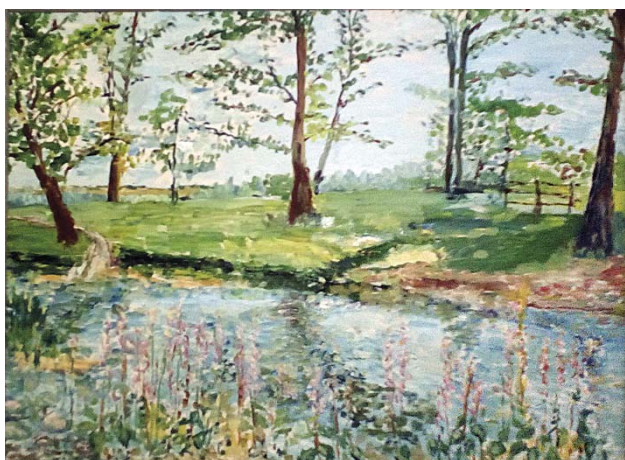
A harmadik évben még a tárgyak többsége együtt haladt a vegyipari gépészekkel. A negyedik és az ötödik év tárgyai már jobban kötődtek a szakirányos képzéshez, amelyek között például szilikátipari gépek, szilikátkémia és technológia, ömlesztett anyagok mozgatása, rakodás és tárolás is szerepelt. „A tárgyak, a

tananyag összeállítása és főleg az első oktatók kiválasztása Fábry professzor érdeme volt, amiben kiterjedt szakmai kapcsolatai nagy előnyökkel szolgáltak. Több tárgy oktatója az iparban dolgozó szakemberek közül került ki, például üveges témában Visy László (SZIKKTI), Hudák István (sajószentpéteri üvegyár vezetője), Kárpáti Sándor (TÜKI)” – emlékezik vissza Verdes Sándor. Mivel az anyatanszéken nem volt minősített oktató a szakirányú képzés vezetéséhez, a képzés 1974-ben átkerült a Szállítóberendezések Tanszékre. A szakirány gondozását Cselényi József tanársegéd után Szaladnya Sándor egyetemi tanári vette át, majd az ő 1997-es nyugdíjazását követően Gömze László egyetemi docens foglalkozott a szakcsoport irányításával.

1999-ben a szilikátipari technológiák tudományterület átkerült az akkori Kohómérnöki Karon megalakuló Nemfémes Anyagok Tanszékre, amelynek vezetésével Gömze László egyetemi docent bízta meg. A Szállítóberendezések Tanszéken a szilikátgépészeti szakcsoport vezetését Németh János egyetemi docens látta el.

„Talán nem késő jelezni, hogy olyan képzésről (és ’megszűnéséről’) van szó, amelyiknek a jelentőségét, fontosságát nem sikerült eddig felismerni, megmutatni. Kívánom, hogy találjanak egy szót, egy mondatot az írásban, az írás kapcsán, ami elősegíti a változást.” – zárja a gondolatait Verdes Sándor.

A Tanszék jelenlegi kollektívája és hallgatói nagy örömeire szolgál, hogy ismét egy kerek alapítási jubileumot ünnepelhetünk együtt, és hogy jelen írásban sikerült a történelem egy szeletét megőrizni az utókor számára. Kívánjuk, hogy a történet kulcsszereplői hosszú, munkás és boldog éveknél nézzenek elébe erőben, egészségben! Az elhunytaknak boldog nyugalmat, emléküket örökre megőrizzük, tesszük ezt ezzel az írással is!

Dr. Fábry György saját festményei „Nyár” és „Tél” címmel (fotó: családi közlés)